

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye Tárgy: Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a szerzői jog és egyes szomszédos jogok védelmi idejéről szóló 2006/116/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról

COM(2008) 464 végleges – 2008/0157 (COD)

(2009/C 182/09)

Előadó: **Panagiotis GKOFAS**

2008. szeptember 4-én a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 47. cikkének (2) bekezdése, valamint 55. és 95. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a szerzői jog és egyes szomszédos jogok védelmi idejéről szóló 2006/116/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról

COM(2008) 464 végleges – 2008/0157 (COD).

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció 2009. január 6-án elfogadta véleményét. (Előadó: Panagiotis GKOFAS.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2009. január 14–15-én tartott, 450. plenáris ülésén (a 2009. január 14-i ülésnapon) 115 szavazattal 3 ellenében, 15 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB kéri, hogy vezessenek be a tagállamokban a zenei alkotásokkal kapcsolatos egységes védelmi és harmonizációs rendszert, amely lefedi a több szerző részvételével készült műveket is, hogy elkerülhető legyen a jogdíjak határokon átnyúló elosztásának problémája.

1.2 Az EGSZB kéri egyébiránt, hogy a szöveggel rendelkező zeneműveket tekintsék egyetlen alkotásnak, amely utolsóként elhunyt szerzőjének halála után még 70 évig védelem alatt áll.

1.3 A tagállamok gyakran engedélyezik közös jogkezelői szervezetek működését; ilyenből számos létezik a szerzői jog tárgya szerint, így előfordul, hogy a felhasználók egy teljes, független és egységes műként megszerzett, hanghordozóra rögzített alkotás miatt több jogkezelőnek is tartoznak. Biztosítani és kifejezetten jelezni kellene, hogy az ilyen módon rögzített művek egyetlen, teljes és oszthatatlan alkotások, és ilyenekként is kezelendők.

1.4 A jogosultakat megillető díjak beszédéséért és védelmükért egyetlen, a szerzői jog kezeléséért felelős hatóságot kellene létrehozni, amely egyedülként lenne felelős a jogdíjak beszédéséért, illetve adott esetben ezeknek az összegeknek a jogosultak már létező vagy újonnan felállításra kerülő más képviselői szervei rendelkezésére bocsátásáért. Így a felhasználónak csak egyetlen partnerrel kell szerződnie.

1.5 Az EGSZB javasolja, hogy a hanghordozóra rögzített előadások védelmi idejét 50 évről 85 évre növeljék. Az anonim kísérő zenészek – akik általában a hangfelvételeik után járó jogdíjról

„méltányos díjazás” vagy egyösszegű díjfizetés fejében lemondanak – védelme érdekében történt erőfeszítések növelése céljával olyan rendelkezést kellene bevezetni, amely szerint a lemezgyártók az ilyen hangfelvételek értékesítéséből származó többletbevételek legalább 20 %-át elkülönítik, és felhasználásáról a védelem megnövelt időszaka alatt döntenek.

1.6 Az EGSZB javasolja, hogy váljon kötelezővé egy előadói ügynökség felállítása, különösen a „másodrangú” előadóművészek védelmében, hiszen a „nagy nevek” mindig sikeresen megállapodnak a gyártókkal a hangfelvételeik értékesítése után őket illető százalékokról.

1.7 Az EGSZB úgy véli, hogy írásbeli megállapodást kellene kötni az előadóművészek és az őket képviselő közös jogkezelő szervezetek között a jogdíjak jogszerű kezelésének és behajtásának biztosítása érdekében. Amennyiben nem rendelkeznek ilyen, minden jogosulttal egyenként, írásban megkötött és dátummal ellátott megállapodással, a társaságok semmiképpen nem hajthatják be az összeget azon jogosult nevében, akivel nem szerződtek.

1.8 Az erőforrások megfelelő elosztásának garantálása érdekében az ilyen társaságoknak non-profit jellegűeknek, a jogdíjak beszédésével és szétosztásával kapcsolatos elszámolásuknak pedig tökéletesen átláthatónak kell lennie.

1.9 Ugyanakkor az EGSZB attól tart, hogy ezek a másodlagos forrásokból származó bevételek túlságosan nagy terhet jelentenek a kifizetésükért felelős személyek számára. Közösségi szinten egyértelművé kellene tenni, majd pedig a tagállamok jogszabályai közé át kellene ültetni a rádióon vagy televízióon keresztül történő nyilvános közvetítés fogalmát, amely az előre kifizetett nyilvános előadás méltányos többszörözésének és magánúton való közzétételének tekinthető.

1.10 Az EGSZB úgy véli, hogy a díjazásnak mindkét fél – a jogosultak és a jogdíjat fizetők – szempontjából méltányosnak kell lennie. El kell oszlatni az előadók haszonkölcsönzési jogának átadásáért járó méltányos díjazással kapcsolatos bizonytalanságot. Nem elfogadható, hogy nem létezik ezzel kapcsolatos egységes közösségi jogszabály, és hogy a kérdés az egyes tagállamok jogalkotói megítélésére legyen bízva, akik viszont a díjbeszedő társaságokra ruházzák át a döntést. Utóbbiak pedig ellenőrizhetetlen, és gyakorta igazságtalan díjazást állapítanak meg.

1.11 Az EGSZB úgy véli, hogy világos és igazságos módon pontosítani kell, hogy a „nyilvános felhasználás” az, amikor a felhasználó profitszerzési céllal, a zene, film, vagy audiovizuális mű alkalmazását megkövetelő vagy indokoltá tevő vállalkozói tevékenység keretében használ fel egy alkotást.

1.12 Konkrétabban meg kellene említeni, hogy egy művet berendezés vagy közvetlen összeköttetés segítségével, optikai lemezekkel vagy mágneses hullámokkal (vevőkészülékekkel) többszörösítenek vagy terjesztenek-e, amely esetben a nyilvános terjesztés (és a választék) felelőssége a terjesztőt és nem a felhasználót terheli. Ilyenkor nem alkalmazható a nyilvános előadás fogalma, hiszen nem a felhasználónak van haszna az alkotásból.

1.13 A médiumok használata sem jelent elsődleges nyilvános előadást, amennyiben a továbbközvetítés például éttermekből, kávéházakból, autóbuszokból, taxikból stb. történik. Ilyenkor a továbbközvetítés mentesül az előadók szerzői jogdíjainak megfizetésére vonatkozó kötelezettség alól. A hangfelvételekkel kapcsolatos szerzői jogdíjakat már korábban megfizették azok a személyek, akik rendelkeztek a vezetékes vagy vezeték nélküli módon való közzététel jogával. A hangfelvételek rádióban történő hallgatását magánfelhasználásnak kell tekinteni az állampolgár részéről, függetlenül attól, hogy lakóhelyén, munkahelyén, autóbuzson vagy étteremben tartózkodik-e. Mivel pedig nem tartózkodhat egyszerre két helyen, a jogdíjat a rádiócsatornák fizetik: ők a valódi felhasználók.

1.14 Mentésíteni kell a jogdíjfizetés alól azokat a szakmai ágazatokat is, amelyek tevékenységében a zenének vagy a képek semmilyen szerepe sincs a termelési folyamatban. Azoknak az ágazatoknak, amelyekben a zene vagy a kép csupán kiegészítő funkcióval bír a vállalkozói tevékenység végzése során, csupán a minimálisként meghatározott összeget kell megfizetniük. Ez az összeg nyilvánvalóan a felhasználók közös képviselői szervei és a szerzői jog kezeléséért felelős közös hatóság közötti tárgyalások eredményeként kerül meghatározásra.

1.15 Az EGSZB úgy véli, hogy annak biztosítása érdekében, hogy a közös jogkezelő szervezetek által beszedett összegek eljussanak az előadókhöz, fel kell állítani egy ügynökséget, amely probléma esetén garanciaalapként funkcionál. Az előadóművészek és hangfelvétel-előállítók közötti szerződéseknek tartalmazniuk kellene a jogok elvesztésének terhe mellett nyilvánosságra hozatali kötelezettségről szóló („felhasználod vagy elveszítéd”) záradékot, az első ötven év letelte után a védelem meghosszabbításának idejére érvényes szerződéseknek pedig a „tisztá lappal” elvét.

1.16 Az EGSZB különös aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy a közösségi jogszabályok általában véve védeni szándékoznak a szerzői jogokat és a szomszédos jogokat, de nem veszik figyelembe a fogyasztók és a végfelhasználók jogait. Bár van utalás arra, hogy a kreatív, művészi és vállalkozói tevékenységek jelentős mértékben szabadfoglalkozású tevékenységek jelentenek, és ekként támogatni és védeni kell őket, a fogyasztókkal kapcsolatos

megközelítés ettől eltér. Emiatt meg kell szüntetni a tagállamok nemzeti jogaiban fellelhető különbségeket, és a jogdíjak meg nem fizetése esetére néhányuk által előírt büntetőjogi intézkedéseket adminisztratív bírságokkal kell helyettesíteni.

1.17 Az EGSZB egyetértésének ad hangot a 3. cikk (1) bekezdésére vonatkozó módosítási javaslattal kapcsolatosan, azonban a védelmi időszakot 85 évben határozná meg. A 3. cikk (2) bekezdésének második és harmadik mondatát illetően is 85 éves időtartamot javasol. Az irányelv visszamenőleges hatályáról szóló (5) bekezdést is helyesen tartalmazza az irányelvjavaslat.

1.18 Az EGSZB kéri az Európai Bizottságot, hogy vegye figyelembe megállapításait és ajánlásait úgy, hogy az a jelenlegi joggyakorlat javára váljon, illetve a tagállamok kövessék az irányelveket és tegyék meg a nélkülözhetetlen jogalkotási intézkedéseket azoknak a belső jogukba történő átültetése érdekében.

2. Bevezetés

2.1 A jelenleg érvényes rendszer, amely 50 évre biztosít védelmet, a szerzői jog és általában egyes szomszédos jogok védelmi idejéről szóló 2006/116/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvből következik.

2.2 Ráadásul, amint azt a javaslat indokolása kiemeli, ez a helyzet sérti az ismert művészeket is, de különösen azokat, akik egyszeri díjfizetés ellenében átruházták kizárólagos jogaikat a hangfelvétel-előállítókra. Természetesen ezek a számukra a hangfelvételük rádió- vagy televízióprogramba adásáért járó egyszeri és méltányos díjazások is megszűnnek.

3. Általános megjegyzések

3.1 Jelen felkérés célja az előadások és hangfelvételek védelmének időtartamát szabályozó 2006/116/EK irányelv egyes már létező cikkeinek módosítása, illetve a figyelem felhívása a célkitűzés eléréséhez szükséges további intézkedésekre. Ezenkívül különböző problémaköröket is fel kíván tárni, amelyek hozzájárulnak a cél hatékonyabb eléréséhez, esetenként a producerek, vezető művészek és kíséző zenészek közötti társadalmi különbségek enyhítéséhez.

3.2 Miközben továbbra is aggodalmát fejezi ki az előadóművészek szerzői jogai és általában a szomszédos jogaik védelmének kérdésében, különösen pedig a hangfelvételeket illetően, az EGSZB javasolja, hogy a szükséges mértékű hozzájárulás történjen meg a számukra a kiterjesztett védelmi időszak alatt biztosított minimális hozzájárulás formájában.

4. Részletes megjegyzések

4.1 Az Európai Bizottság elgondolásának középpontjában alapvetően az előadóművészek szerzői jogai védelmi idejének meghosszabbítása szerepel.

4.2 Az EGSZB úgy véli, hogy ez a tagállamok közötti harmonizáció nélkülözhetetlen ahhoz, hogy elkerülhető legyen az Unió különböző országaiból származó jogdíjak határokon átnyúló elosztásának problémája.

4.3 Az EGSZB arról is meg van győződve, hogy a szöveggel is rendelkező zeneműveket egyetlen alkotásnak kell tekinteni, amelyre utolsóként elhunyt szerzőjének halála után 70 évig védelem vonatkozzék, mivel jobb megoldás fokozni az előadóművészek szerzői jogainak védelmét, mint csökkentett védelmi időtartamot választani, mely számos problémát fog okozni.

4.4 Ennek megfelelően az EGSZB azt javasolja, hogy a hanghordozóra rögzített előadások védelmi idejét 50 évről 85 évre növeljék.

4.5 Az anonim kísérő zenészek – akik általában a hangfelvételek után járó jogdíjról „méltányos díjazás” vagy egyösszegű díjfizetés fejében lemondanak – védelme érdekében történt erőfeszítések növelése céljával olyan rendelkezést kellene bevezetni, amely szerint a lemezgyártók az ilyen hangfelvételek értékesítéséből származó többletbevétel legalább 20 %-át elkülönítik, és felhasználásáról a védelem megnövelt időszaka alatt döntenek.

4.6 Az EGSZB úgy véli, hogy a fenti célkitűzés megvalósítása érdekében létre kell hozni egy előadói ügynökséget, különösen a „másodrangú” előadók védelmében.

4.7 A díjak kezelése és kifizetése az úgynevezett másodlagos díjköveteléseket igazgató közös jogkezelő szervezetek által kellene hogy történjen. Jó lenne azonban néhány biztosítékot beépíteni a szerek működésével és összetételével kapcsolatban.

4.8 Az EGSZB úgy véli, hogy elvből írásbeli megállapodást kellene kötni az előadók és az őket képviselő közös jogkezelő szervezetek között a jogdíjak jogszerű kezelésének és behajtásának biztosítása érdekében.

4.9 Az ilyen társaságoknak non-profit jellegűeknek, a jogdíjak beszédésével és szétosztásával kapcsolatos elszámolásuknak pedig tökéletesen átláthatónak kell lennie. Az EGSZB úgy véli, hogy ezek a szerek, melyeket az egyes tagállamok szabályai és törvényei tiszteletben tartása mellett kellene létrehozni, csak két kategóriába kell hogy rendeződjenek, a szerint, hogy a szerzőket vagy az előadókat képviselik. Az EGSZB meggyőződése, hogy ha több, különböző szereplőket képviselő társaság létezne, az zavart eredményezne, és minden bizonnyal megnehezítené az átláthatóság és az ellenőrzés biztosítását.

4.10 Az előadóművészek azonban más forrásokból is bevételhez jutnak. A közös jogkezelő szervezeteket mindenekelőtt az úgynevezett másodlagos díjkövetelések igazgatása céljából hozták létre, ennek három fő forrása van: a) a nyilvánossághoz történő televíziós és rádiós közvetítés és sugárzás után járó méltányos díj, b) a magáncélú többszörözésre kivetett díjak és c) az előadóművészek bérleti jogának átruházásáért járó méltányos díj. Ezek a bevételek természetesen növekedni fognak a védelmi idő 50-ről 85 évre történő meghosszabbításának köszönhetően.

4.11 Ugyanakkor az EGSZB attól tart, hogy ezek a másodlagos jövedelemforrásokból származó bevételek túlságosan nagy terhet jelentenek a kifizetésükért felelős személyek számára, a probléma teljesen független lévén a védelmi idő meghosszabbításától. Közösségi szinten egyértelművé kellene tenni, majd pedig a tagállamok jogszabályai közé át kellene ültetni a rádió vagy televízió keresztül történő nyilvános közvetítés fogalmát, amely az előre

kifizetett nyilvános előadás méltányos többszörözésének és magánúton való közzétételének tekinthető.

4.12 Az EGSZB úgy ítéli meg, hogy egy már védett előadás újbóli sugárzásából eredő „méltányos díjazás” kifizetésének megkövetelése, különösen amikor az kifejezetten non profit céllal történik, visszaélésnek minősül, és ösztönzi a zenei kalózkodást.

4.13 Az EGSZB emellett aggodalmát fejezi ki a művészek két másik jövedelemforrásból származó erőforrásainak kezelési módja miatt. A szerzői jogdíj fizetésére kötelezett valamennyi szereplőt foglalkoztató kérdéstről van szó. A kiegészítő bevételre jogosult és a közös jogkezelő szervezetben őt képviselő személy közötti előzetes írásbeli megegyezés hiányában hogyan lehet azt biztosítani, hogy a kiegészítő jövedelem kifizetéséért felelős szereplő valóban elvégzi-e a kifizetést.

4.14 Másfelől pedig el kell oszlatni az előadók haszonkölcsönzési jogának átadásáért járó méltányos díjazást övező homályt. Az EGSZB úgy véli, hogy a díjazásnak mindkét fél – a jogosultak és a jogdíjat fizetők – szempontjából méltányosnak kell lennie. Egyébiránt a méltányos díjazást arányosan, mintegy ötvenként kellene meghatározni, kétoldalú kollektív tárgyalás eredményeként.

4.15 Az EGSZB meg van győződve arról, hogyha így járunk el, valamint szabályozzuk a magáncélú többszörözésre kivetett díjakat, különösen a szórakoztatóiparban dolgozók esetében, akik az említett kópiákat nem szoros értelemben vett magáncéllal használják, biztosítható lesz a másodlagos jövedelemforrásokból származó bevételek stabil beáramlása az egész meghosszabbított védelmi időszak alatt, valamint a zenei kalózkodás elleni küzdelem és a hangfelvételek interneten keresztül történő jogszerű eladásának növelése.

4.16 Az EGSZB úgy véli, hogy annak biztosítása érdekében, hogy a közös jogkezelő szervezetek által beszédett összegek eljussanak az előadókhöz, fel kell állítani egy ügynökséget, amely probléma esetén garanciaalapként funkcionál és rendelkezésre tudja bocsátani az adott összegeket.

4.17 Az EGSZB emellett úgy véli, hogy amennyiben el akarjuk érni a jelen felkéréssel kapcsolatos célkitűzéseket, néhány kísérő intézkedést kellene beépíteni a vizsgált irányelvbe. Konkrétan, az előadóművészek és hangfelvétel-előállítók közötti szerződéseknek tartalmazniuk kellene a jogok elvesztésének terhe mellett nyilvánosságra hozatali kötelezettségről szóló („felhasználod vagy elveszítéd”) záradékot, illetve az első ötven év letelte után a kiterjesztés idejére érvényes szerződésekben „tisztá lappal” kötött szerződések elvét. Amennyiben egy év eltelt a védelmi idő kiterjesztése óta, a hangfelvétel-előállítók és előadóművészek hangfelvételekkel, valamint az előadás rögzítésével kapcsolatos jogai érvénytelené válnak.

4.18 Miközben vitathatatlannak tartja, hogy kiemelten fontos az előadóművészeknek attól a veszélytől való védelme, hogy előadásaik ne legyenek olyan hangfelvételek foglyai, amelyek előállítói nehézségek esetén egyetlen példányt sem tesznek hozzáférhetővé a közönség számára, az EGSZB úgy ítéli meg, hogy további intézkedéseket szükséges hozni annak megakadályozására, hogy az előállítók szemétbé dobják az előadóművészek munkáját. Ezek az intézkedések lehetnek adminisztratív jellegűek, vagy pedig bírságok vagy büntetések.

4.19 Az EGSZB meggyőződése továbbá, hogy mivel az Unió tagállamai gazdag örökséggel rendelkeznek a népdalok terén, külön jogszabályokat kellene kialakítani az ilyen, valamint hasonló típusú művek esetére, amelyeket „árváknak” lehetne tekinteni annak érdekében, hogy közkinccsé válhassanak.

4.20 Az EGSZB egyetért a 10. cikkben szereplő hivatkozással, mely a jogszabályozás visszamenőleges hatályú jellegét hangsúlyozza minden érvényes szerződés esetében.

4.21 Az EGSZB elfogadja a 10. cikk (3) és (6) bekezdését is.

4.22 Az EGSZB egyetért az éves kiegészítő díjazásra vonatkozó joggal a védelmi idő kiterjesztésének éveiben az előadóművészek áruházási vagy engedményezési szerződéseiben.

4.23 Az EGSZB egyetért azzal, hogy annak a bevételnek a 20 %-a, melyet a hangfelvétel-előállító kapott az említett díjazás kifizetését megelőző teljes év során, elegendő összeg a kiegészítő jogdíjhoz.

4.24 Az EGSZB nem ért egyet azzal a javaslattal, amely szerint a tagállamoknak lehetőségük lenne szabályozni az éves kiegészítő díjazás közös jogkezelő szervezetek általi kifizetését.

4.25 Az EGSZB nélkülözhetetlennek tartja, hogy írásbeli szerződés jöjjön létre egyénileg minden egyes előadóművész és a jogkezelő szervezet képviselői között. Ez a megegyezés kötelezően megelőzné a képviselők jogainak beszédését a jogosultak nevében. A jogkezelő szervezetek éves beszámolót kötelesek tenni egy előadókból és előállítókból álló külön szerv előtt, a kiterjesztett védelmi időnek köszönhetően nyert kiegészítő díjazásból származó bevételek kezeléséről.

4.26 Az EGSZB támogatja a 10. cikk átmeneti rendelkezését csakúgy, mint a hangfelvétel előadó általi felhasználását.

4.27 Az EGSZB nélkülözhetetlennek tartja az egységes szabályozást, amely alapján egyes előállítók mentesülnek a 20 %-os tartalék képzésének kötelezettsége alól, ez azokra vonatkozna, akik

éves jövedelme nem éri el a 2 millió eurós küszöböt. Természetesen éves ellenőrzés szükséges annak meghatározásához, hogy kik tartoznak ebbe a kategóriába.

4.28 Az EGSZB felhívja a figyelmet annak veszélyére, hogy amennyiben nincsenek olyan jogi rendelkezések, amelyek előzetesen szabályozzák a források elosztásának módját, a szétosztás ellenőrzését, az ezt tanúsító számlákat, az esetleges cégcsődöket, az olyan helyzeteket, amelyekben a jogosultak elhunytak vagy lemondanak a díjazásról, vagy pedig a közöttük és a közös jogkezelő társaság között kötött szerződés, ez utóbbiak ellenőrzése és számos más jogi probléma kérdését, a vizsgált irányelv elfogadása, különösen ami a kiegészítő jövedelem 20 %-ának kezelését és kifizetését illeti, számos problémát fog okozni az alkalmazás során, anélkül, hogy valódi megoldást hozna a jól ismert előadók és az ismeretlen előadók számára meghatározott feltételek kiegyenlítésének problémájára.

4.29 A kiegyenlítés problémájának megoldása nem csupán a védelmi idő meghosszabbítása révén történik, hanem olyan igazságos szerződések megkötésének segítségével, melyek tartalmazzák a „felhasználod vagy elveszítod” záradékot. Az EGSZB úgy gondolja, hogy az irányelv módosítására vonatkozó javaslattal párhuzamosan el kell fogadni egy olyan jogi rendelkezést, amely segít elkerülni, hogy a művek 50 évig blokkolva legyenek. Mielőtt a módosított irányelvet átültetnék a tagállamok jogrendjébe, mindenképpen szükség van kiegészítő előírások meghozatalára, elsősorban a jogosultaknak történő kifizetések módozatainak keretbe foglalása érdekében.

4.30 Az EGSZB úgy véli, hogy az általánosítások és az eltérő interpretációk elkerülése végett világosan meg kell határozni a hangfelvétel nyilvánosságra hozatalának fogalmát. Másik felmerülő kérdés a hangfelvétel egyszerre több előadó általi nyilvánosságra hozatala. Főként stúdiózenészekről van itt szó, akik nem adták át jogaikat az érintett előállítóknak (médiaközvetítések, zeneszámok versenyek előtti próbái, vagy zeneszámok internetes terjesztése).

Kelt Brüsszelben, 2009. január 14-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Mario SEPI